

Sesja naukowa „Badania naukowe w Pieninach '94”

Session on “Scientific studies in Pieniny, 1994”

KRZYSZTOF KARWOWSKI

Pieniński Park Narodowy, ul. Jagiellońska 107, 34–450 Krościenko n/D.

Abstract. The present article is a short chronicle of the scientific session “Scientific Studies in Pieniny, 1994” organized by the management of the Pieniny National Park. Basically, the session aimed at the presentation of the results of the most recent studies carried out in Pieniny. The session was also supposed to bring into contact scientists working in different fields, including scientists from Slovakia.

W dniach 15–17 czerwca 1994 roku, w pięknych plenerach Zamku Niedzickiego, dyrekcja Pienińskiego Parku Narodowego zorganizowała sesję naukową pt.: „Badania naukowe w Pieninach '94”. Była to pierwsza sesja z cyklu spotkań organizowanych co 2–3 lata z myślą o osobach związanych naukowo z Pieninami. Uczestniczyło w niej ponad 70 osób, w tym około 50 prowadzących badania w tym regionie. Zaproszono także członków Rady Naukowej Pienińskiego Parku Narodowego, przedstawicieli władz 4 gmin pieśnińskich, nauczycieli miejscowych szkół oraz osoby związane zawodowo lub emocjonalnie z Pieninami. Przybyli także naukowcy słowaccy i pracownicy PIENAP (Pieninského Národného Parku) oraz pracownicy Pienińskiego Parku Narodowego i przedstawiciele Gorczańskiego i Tatrańskiego Parku Narodowego.

Podstawowym celem sesji było przedstawienie wyników najnowszych badań wykonywanych na terenie Pienin oraz nawiązanie kontaktów pomiędzy naukowcami różnych specjalności, także ze strony słowackiej. Celem nie mniej ważnym było:

– przedstawienie regionu pieśnińskiego jako

wyjątkowego miejsca (w skali kraju) dla podejmowania dalszych badań naukowych,

– zapoznanie pracowników Parku z wynikami najnowszych badań,

– wskazanie dla dyrekcji najpilniejszych problemów z zakresu ochrony Parku,

– przedstawienie przez Park własnych propozycji badawczych,

– próba skompletowania zespołu autorów do sporządzenia Planu Ochrony Parku,

– pozyskanie polskich i słowackich autorów do wydawnictwa „Pieniny – Przyroda i Człowiek”.

Efektom sesji jest niniejszy tom.

Sesja trwała 3 dni. Dzień pierwszy przeznaczony był na sprawy organizacyjne, dzień drugi stanowił właściwą, merytoryczną część sesji a dzień trzeci potraktowano krajoznawczo. Goście zamieszkalili w historycznych zamkowych komnatach, wyposażonych w oryginalne meble z ubiegłych wieków, a posilali się w wielkiej sali jadalnej. Tematem przewodnim, pasującym do tak wykreowanej atmosfery, była archeologia i paleontologia, jednak na sesji posterowej zaprezentowano także inne zagadnienia.

Fot. 1. Sesja referatowa w zamkowej piwnicy. Prelekcję wygłasza mgr Adam Szybowicz (fot. J.Strzałkowski).
Lecture session in the castle's basement. Adam Szybowicz, M.A. is giving a lecture (phot. J.Strzałkowski).

W drugim dniu sesji (16 czerwca) wygłoszono referaty z archeologii, paleontologii i geologii, zorganizowano wycieczkę terenową oraz sesję posterową.

Pierwszym punktem programu była sesja referatowa, zorganizowana w stylowej zamkowej piwnicy (Fot. 1). Przybyłych gości przywitał inż. Andrzej Szczocarz – dyrektor Pienińskiego Parku Narodowego, a słowo wstępne wygłosił prowadzący całą sesję naukową prof. dr hab. Kazimierz Zarzycki – Przewodniczący Rady Naukowej PPN. Część referatową rozpoczął Pełnomocnik Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Nowym Sączu d/s Ochrony Zabytków Zalewu Czorsztyńskiego mgr Adam Szybowicz. Prelegent zaprezentował referat pt.: „Zabytki archeologiczne w Pieninach”, eksponując między innymi znaleźiska z cmentarzyska z Maniów. Następnie wyniki swoich badań w Jaskini w Oblazowej prezen-

wało 3 autorów: dr Paweł Valde-Nowak (Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Krakowie), doc. dr hab. Teresa Madeyska (Instytut Nauk Geologicznych PAN w Warszawie) i doc.dr hab. Adam Nadachowski (Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie). Wspólny referat pt.: „Profil i fauna w Jaskini w Oblazowej” wywarł duże wrażenie na słuchaczach, szczególnie fragment dotyczący odkryć archeologicznych, dzięki którym jaskinia zyskała wielką sławę na skalę co najmniej europejską. O szczegółach tego wystąpienia można dowiedzieć się z zamieszczonego w niniejszym tomie artykułu. Dr P.Valde-Nowak poszerzył swoją wypowiedź o historię odkryć pierwszych śladów osadnictwa w rejonie Pienin.

Trasa sesji terenowej wiodła przez miejsca ważne dla historii osadnictwa w Pieninach: z Zamku w Niedzicy przez Sromowce Wyżne i Flaki do Zamku w Czorszynie, a stamtąd do Jaskini w

Fot. 2. Zamek Czorsztyn podczas utrwalania ruin Zamku Górnego i prac archeologicznych (fot. J.Strzałkowski).
The Czorsztyn Castle, preserving the Upper Castle's ruins; archaeologists at work (phot. J.Strzałkowski).

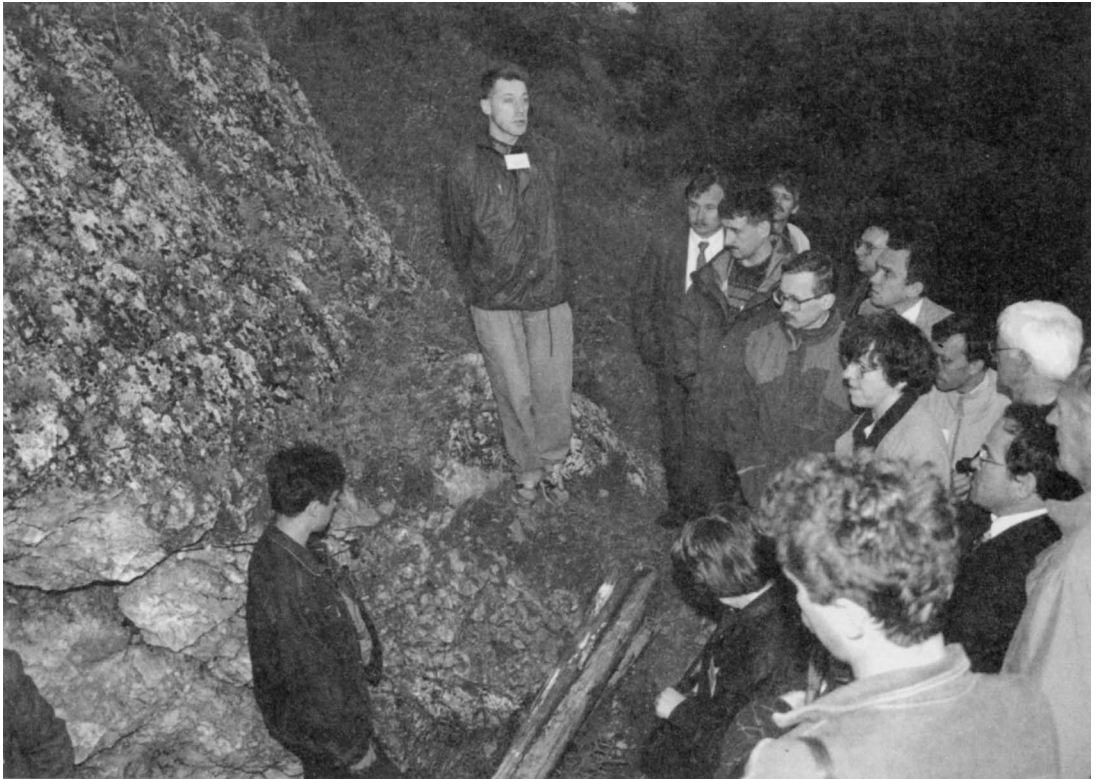
Obłazowej i z powrotem do Zamku w Niedzicy. Z drogi, na wysokości Flaków, mgr Adam Szybowicz pokazywał panoramę archeologicznych stanowisk w dolinie Dunajca, a prof. Krzysztof Birkenmajer omawiał wapienie w odkrywcę przy drodze Krośnica – Sromowce Wyżne z uwzględnieniem możliwości obróbki zalegających w tych wapieniach radiolarytów przez paleolityczną ludność sprzed kilkunastu tysięcy lat. Na wywołane tą kwestią pytania odpowiedział dr P.Valde-Nowak. Na Zamku Czorsztyn dyrektor PPN inż. A.Szczocarz i mgr. A.Szybowicz zapoznali uczestników ze stanem utrwalania ruin Zamku Górnego i odbywających się w tym czasie pracach archeologicznych (Fot. 2). Prof. K.Birkenmajer mówił o budowie geologicznej wzgórza zamkowego i jej wpływie na tę średniowieczną warownię. Ze względu na bardzo duże zainteresowanie uczestników rannym wykładem na temat Jaskini w Ob-

łazowej zmieniono trasę przejazdu, rezygnując ze stanowisk archeologicznych w Maniowach na korzyść stanowiska archeologiczno-paleontologicznego w Obłazowej. W rezerwacie „Przełom Białki pod Krempachami” uczestnicy sesji mieli okazję zobaczyć piękną jeszcze i dziką rzekę Białkę, która utworzyła pomiędzy skałkami Obłazowa i Kramnica malowniczy przełom. Sama skałka Obłazowa jest obecnie bardzo zdeptana. Stanowisko (Fot. 3), słynne m.in. ze znalezienia najstarszego na świecie bumerangu z ciosu mamuta, było niezabezpieczone i zdewastowane, choć położone w oznakowanym tablicami rezerwacie przyrody!

Wieczorem zorganizowano sesję posterową. Średniowieczne kamienne mury, przyćmione światła w sali kominkowej, zaciszna wnęka z wygodnymi fotelami, kawa, herbata i ciasto stworzyły miłą atmosferę dla zapoznania się z posterami i wymiany poglądów na różne tematy (Fot. 4). Zaranżowano między innymi robocze spotkanie osób związanych z restytucją niepylaka apollo w Pieninach (z prof.dr hab. Zbigniewem Witkowskim i mgr inż. Jerzym Budzikim na czele) a w gabinecie dr Stanisława Michalczuka – kuratora Zamku w Niedzicy – odbyło się spotkanie członków Rady Naukowej PPN.

Zaprezentowano następujące posterki:

1. Praveké osídlenie jaskyne Aksamitky v Pieninach v novom svetle. – Barta J.
2. Výsledky archeologického výskumu v slovenskej časti Pienin. – Čaplovič D.
3. Średniowieczne osadnictwo w rejonie Pienin. – Kołodziejski S.
4. Osady jaskini w Obłazowej. – Madeyska T.
5. Profil i fauna jaskini w Obłazowej. – Nadachowski A.
6. Stav archeologického bádania Zamaguri. – Roth P.
7. Osadnictwo prahistoryczne i średniowieczne w rejonie Pienin. – Szybowicz A.
8. Zabytki architektury i sztuki a budowa zapory. – Szybowicz A.
9. Zmiany fauny ptaków w rejonie Obłazowej na przestrzeni ostatnich 33 tysięcy lat. – Tomek T., Bocheński Z.
10. Starsza epoka kamienia w Pieninach i na Podhalu. – Valde-Nowak P.
11. Paleoekologia i paleobiogeografia ramie-

Fot. 3. Dr Paweł Valde-Nowak omawia stanowisko archeologiczne Jaskini w Oblazowej (fot. J.Strzałkowski).
Dr Paweł Valde-Nowak is talking of the archeological site, the Oblazowa Cave (phot. J.Strzałkowski).

nionogów tytono-beriasu pienińskiego pasa skałkowego Polski. – Krobicki M.

12. Postglacjalna historia nietoperzy (*Chiroptera*) Pienin. – Wołoszyn B.

13. Nietoperze Pienin w obliczu zmian krajobrazu. – Wołoszyn B., Węgiel J., Węgiel A., Węgiel W.

14. Jaskinie Pienińskiego Parku Narodowego – Amirowicz A., Gradziński M., Baryła J., Dziubek K.

15. Krasovy fenomén Pieninského parku. – Pavlarčík S.

16. Ochrona obiektów przyrody nieożywionej na górze Wżar koło Czorsztyna. – Margielewski W., Urban J.

17. Restytucja populacji sokoła wędrownego *Falco peregrinus* w Pieninach. – Bonczar Z.

18. Restytucja niepylaka apollo w Pienińskim Parku Narodowym. – Witkowski Z., Budzik J., Dąbrowski P., Kosior A.

19. Niepylak apollo w Pieninach – badania naukowe, model porównawczy, ochrona gatunkowa – Budzik J.

20. Niepylak apollo w Pieninach – wymiarowanie, hodowla, restytucja – Budzik J.

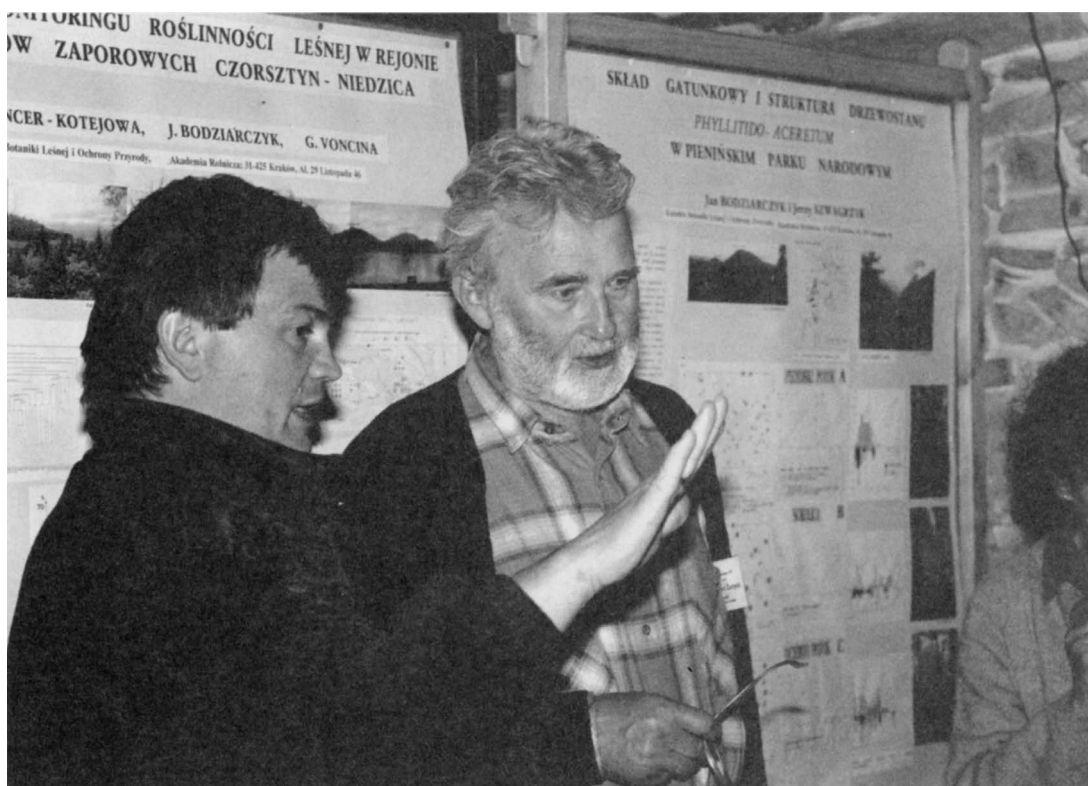
21. Zagrożenie płazów na drogach Pienińskiego Parku Narodowego. – Rybacki M.

22. Wstępne badania nad fauną roztoczy z podrzędu *Mesostigmata* w Pienińskim Parku Narodowym. – Skorupski M., Gwiazdowicz D.

23. Badania nad występowaniem kornika drukarza *Ips typographus* L. w Pieninach i Sudetach. – Grodzki W.

24. Monitoring wybranych grup owadów w rejonie powstających zbiorników zaporowych Czorsztyn-Niedzica i Sromowce Wyżne. – Witkowski Z., Dąbrowski J., Kosior A., Knutelski S.

25. Skład gatunkowy i struktura drzewostanu *Phyllitido-Aceretum* w Pienińskim Parku Narodowym. – Bodziarczyk J., Szwagrzyk J.

Fot. 4. Dyskusje przed posterami (od prawej strony prof. Kazimierz Zarzycki i dr Wojciech Róžański) (fot. J.Strzałkowski).
Discussion going on in front of posters (on the right Prof. Kazimierz Zarzycki and Dr Wojciech Róžański) (phot. J.Strzałkowski).

26. Numeryczna analiza zróżnicowania zbiorowisk leśnych Pienin Centralnych. – Bodziarczyk J., Krzos P., Róžański W.

27. Gatunki diagnostyczne zbiorowisk leśnych Pienin. – Pancer-Kotejowa E., Lamorski T., Mędrzek T.

28. Podstawy monitoringu roślinności leśnej w rejonie zbiorników zaporowych Czorsztyn-Niedzica. – Pancer-Kotejowa E., Bodziarczyk J., Vončina G.

29. Śluzowce (*Myxomycetes*) Pienińskiego Parku Narodowego. – Drozdowicz A.

30. Przydatność gospodarcza prostych mieszanek trawiasto-koniczynowych na pastwiska dla jagniąt. – Jagła S.

31. Wpływ użytkowania rolniczego na infiltrację i produkcyjne wykorzystanie wody w rejonie Małych Pienin. – Misztal A.

32. Użytkowanie gleb a jakość wód infiltrujących w rejonie Małych Pienin. – Smoroń S.

33. Plonowanie i skład botaniczny koszarzonej i podsiewanej runi pastwisk owczych. – Twardy S.

34. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w rejonie Pienińskiego Parku Narodowego. – Miczyński J., Zawora T., Kozak L.

35. Waloryzacja dydaktyczna tras zwiedzania Pienińskiego Parku Narodowego. – Dąbrowski P.

Następnego dnia dużą atrakcją było zwiedzanie Zamku w Niedzicy w towarzystwie słynnego przewodnika Pana Franciszka Szydłaka. Pan Franciszek, swoim obyczajem, oprowadzał gości po zamku w spiskim stroju, okraszając gawędę o włodarzach, gościach i duchach zamku przyśpiewkami, wierszami, legendami i niejednym dowcipem (Fot. 5). Niestety ze względu na złą pogodę nie odbył się spływ Przełomem Dunajca. Także słynne duchy Zamku w Niedzicy zawiodły. Nocujący na zamku goście liczyli na nie, ale chyba duchy były same przestraszone stale potężniejącą

Fot. 5. Zwiedzanie Niedzicy w towarzystwie spiskiego przewodnika Pana Franciszka Szydłaka (fot. J.Strzałkowski).
Tour of Niedzica given by a Spis guide, Franciszek Szydłak (phot. J. Strzałkowski).

poczwarą, zwaną Zaporą Czorsztyńską, która zrobiła sobie gniazdo pod zamkiem.

Na ręce dr Stanisława Michalczuka – gospodarza Zamku w Niedzicy – w imieniu dyrekcji PPN składam serdeczne podziękowania za udostępnianie przez 3 dni wspaniałych komnat zamkowych, bardzo dziękuję też Panu Markowi Strzałkowskiemu za wspaniałe zdjęcia oraz wszystkim osobom pomocnym podczas organizacji sesji.

SUMMARY

On June 15–17 the management of the Pieniny National Park hosted a scientific session on “Scientific Studies in Pieniny”; the session was held at the Niedzica castle. Attending were more than 70 participants, 50 among them were carrying out studies on this region. Basically, the session aimed at the presentation of the most recent results of studies on Pieniny. The session was also

supposed to bring into contact scientists working in different fields, including scientists from Slovakia. The session was planned for three days. The first day was devoted to organizational issues, the second day was the essential part, the third day was spent on touring. The participants stayed in the castles chambers, furnished with original, antique furniture. The leading subject was archeology and paleontology; presentations in other fields were also made. On the main day (June 16) lectures in archeology, paleontology and geology were given and a field trip and poster session were organized.

The first item on the schedule was a lecture (Phot. 1). Adam Szybowicz, M.A. gave a lecture on “Archeological Relics in Pieniny” and put particular attention to the excavations from the Maniowy prehistoric site. After that, three authors namely, Dr Paweł Valde-Nowak, Ass. Prof. Teresa Madeyska and Ass. Prof. Adam Nadachowski pre-

sented results of their studies on the Oblazowa Cave in a joint lecture on “The Profile and fauna of the Oblazowa Cave”.

The route of the tour led through sites important for the history of settlement in Pieniny namely, from the Niedzica Castle via Sromowce Wyżne and Flaki to the Czorsztyn Castle and then to the Oblazowa Cave and back to the Niedzica Castle. At Flaki, Adam Szybowicz showed to the participants the panorama of archeological sites in the Dunajec River Valley, whereas Prof. Krzysztof Birkenmajer drew everyone’s attention to the limestone in the Krośnica-Sromowce Wyżne road profile. He and Dr P.Valde-Nowak also noted the possibility of processing the limestone and radiolarite by the Paleolithic people a dozen thousand

or so years ago. A Szczocarz, M.Sc., Director of the Pieniny National Park and A. Szybowicz, M.A. acquainted the participants with the state of works on the preservation of the ruins of Upper Castle and archeological works (Phot. 2).

Prof. K. Birkenmajer talked of the geological structure of the castle hill and its influence on the medieval fortress. In the reserve “Białka George under Krempachy” the participants had an opportunity to see a study locality, famous, among other things, for the world’s oldest boomerang made from the mammoth’s bone (Phot. 3).

In the evening, a poster session took place, at which 35 posters were shown (Phot. 4). On the last day, the guests were making a tour of the Niedzica Castle (Phot. 5).